

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 32

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Vinterraps
 - Efterårsbehandling af frøgræs
- **REGLER OG TILSKUD**
 - Forbud mod jordbearbejdning og nedvisning af stub i efteråret
 - Udbringning af flydende husdyrgødning efterår
 - Udbringning af fast husdyrgødning efterår
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
 - Aktuelle arrangementer

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Tidlig sået vintersæd

Der er etableret en del tidlig sået vintersæd i år og der har været gode forhold til at lave et godt såbed som altid er forudsætningen for et tilfredsstillende udbytte. I de første marker er afgrøden allerede kommet godt op og det ser fornuftigt ud. Se billede 1.

Billede 1 Vinterrug sået 2. september står nu med 1. blad helt udfoldet og farven hen over marken skifter fra rød til grøn. Det er ved at være tid til af køre med Mateno Duo. Læs mere om planteværn i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 30. Foto: Michael D. Fleng, SAGRO

Vi får meldinger ind om at der er mange cikader i den nyfremspirede vintersæd

Cikader kan i nogle tilfælde sprede hvededværgvirus. De cikader der spreder dværgvirus, er mere matgrønne end de lysegrønne cikader vi normalt ser i kartoflerne. Se billede 2.

Cikader er modsat lus, livlige og flyver nemt op, når man nærmer sig.

Billede 2 Dvärgcikadearten her forstørret, almindelig vis ca. 4 mm lang. Kilde: SEGES (Foto: Habekuß, JKI)

Cikaderne som vi kender fra kartofler, gør ikke skade på vintersæden, ved at overføre virus. De lysegrønne cikaders sugning på planterne tillægges heller ikke større betydning. Bekæmpelse af disse cikader er ikke rentabel.

Lus i vintersæden

Tidlig sået vintersæd kan blive angrebet af bladlus. Men hvorvidt det sker, kræver et nærstudie i marken. **Under alle omstændigheder er det endnu for tidligt at bekæmpe lus.** Bekæmpes der uden et behov er det helt sikkert spildte penge, men stensikkert også et skridt på vejen til at få resistente lus. Dette er derfor blot for at understrege, at det endnu er for tidligt.

Mest udsatte områder er lune og kystnære områder, men med det lune efterår som nu, er risikoen øget også i det indre af landet.

Omkring 3-4 bladsstadiet (vækststadiet 13-14) vil bladlus i vintersæden medføre risiko for overførsel af havrerødsot. SYNGENTA har arbejdet med bladlus og overvågning af dem og har lavet en app der hjælper til at følge udviklingen. Modellen baseres på graddage, da der er sammenhæng mellem lus og graddage.

Appen er gratis og hedder BYDV assist. Følg linket og læs mere på Syngenta's hjemmeside.

Når du bruger appen, udfylder du lokalitet, sådato og fremspiringsdato. Modellen giver derefter besked, når du har nået 170 graddage, hvilket forventes at passe med en generation bladlus. Det betyder at det er tid til at se efter lus i marken. Det er langt fra sikkert, at bekæmpelse er nødvendigt.

Herefter kan man notere, hvis bladlusene er bekæmpet, hvorefter appen igen tæller op til at en ny generation kan være udviklet. Doser og midler er vist i tabel 1. Du kan også kontakte din planterådgiver, som har adgang til et landsdækkende registreringsnet for bladlus.

Der findes ingen nøjagtig bekæmpelsestærskel for bladlus om efteråret i vintersæd, fordi en varierende andel af bladlusene bærer på havrerødsot virusset. Finder man bladlus på 2-3 procent af planterne, anbefales en bekæmpelse, hvis marken er sået før den 20. september.

Tabel 1 Midler, doser og ca. priser til bekæmpelse af lus i vintersæd.

Løsning	Anbefalet dosis l/kg/ha	Vejledende pris, kr./ha ved anbefalet dosis	Maks. Antal gange i vintersæd
Kaiso Sorbie	0,05 – 0,075	55 – 82	1
Mavrik	0,05 – 0,1	33 – 67	1 gang efterår og 2 gange forår
Teppeki*	0,08 – 0,1	105 - 131	2 gange dog kun 1 gang i vinterbyg

*Teppeki må tidligst anvendes i vækststadiet 21 (1. sideskud synlig). Den virker i op til 4 uger og har mindre risiko for resistensudvikling.
Lamdex er udeladt, da den i efteråret kun må anvendes til og med vækststadiet 12 (2. blad helt udfoldet).

Vinterraps

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Vi ser vinterraps, der først nu står med kimblade og andre der har nået 7 blade. De sent såede marker har større risiko for skade pga. gnav fra rapsjordlopper og snegle.

Vi ser flere rapsjordlopper og snegle nu. Det kræver særlig opmærksomhed og evt. handling for at undgå skader på afgrøden. De relativt små planter tåler ikke modgang, hvis de skal nå en passende størrelse inden vinter. Se billede 3.

Følg op med sneglekorn ved behov og vurder om der er bortgnavet mere end 5-10 % af bladarealet, dette vil udløse en bekæmpelse. Bekæmpelse med fx 0,1 l/ha Lamdex kan stadig være aktuelt med 5-10 % huller på svage planter.

Lamdex må anvendes til vækststadiet 13, 3 løvblade helt udfoldet.

Billede 3 Vinterraps angrebet af snegle samt rapsjordlopper. Hold stadig øje med snegle i raps og tilpas sneglegift efter behov. I sent fremspirende marker skal der også holdes øje med rapsjordlopper som nu ses en del steder. (Foto: Michael D. Fleng, SAGRO)

Ukrudt

Timing af Belkar er vigtig. Husk at hvis der vælges en splitbehandling med 2 x 0,25 l/ha skal alle planter have mindst 3 løvblade ved første behandling og 6 løvblade ved anden behandling. Ved én behandling med 0,45-0,5 l/ha skal alle planter have 6 løvblade.

På billede 4 ses en plante, der er godt i gang med at sætte løvblade, mens en anden kun lige er fremme med kimblade som altså ikke tæller. Planter der ikke har 3 løvblade behandlet med 0,25 l/ha Belkar, kan tage skade af behandlingen.

Billede 4 Storkenæb med stor fremspiring i vinterraps. En del er påvirket af 0,2 l/ha Kalif. Men der skal køres med 1.

Efterårsbehandling af frøgræs

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Efter høst er det vigtigt for det kommende års udbytte, at frømarken holdes kortslået hen over efteråret. Dette kræver normalt 2-4 afpudsninger. Afpudsningerne stimulerer planten til at danne flere sideskud, hvilket giver flere aksbærende strå til høst.

Afpudsning bør ske hurtigst muligt efter høst, da kornstubben ellers vil skygge for meget for udlægget. Sidste afpudsning skal tilpasses således, at græsset ikke når at blive for langt, hvis efteråret bliver mildt. Normalt vil den sidste afpudsning skulle udføres ultimo oktober - ultimo november i 7-10 cm højde. Se billede 5.

I de kraftige fodertyper, der ofte vokser kraftigt i efteråret, skal intervallet mellem afpudsningerne afstemmes med, at der ikke dannes så meget plantemasse. Dette er for at undgå at der dannes klumper/ striber af afklippet græs der ligger sig over udlægget. Det afpudsede materiale skal helst kunne falde ned mellem udlægsplanterne.

Afgræsning af udlægget er et rigtig godt alternativ til afpudsninger, men den 1. afpudsning lige efter høst er stadig vigtigt at få udført, da det sikrer lys til udlægget. Afgræsningen kan foregå i perioden ultimo september og frem til februar. Husk at få en aftale om modtaget husdyrgødning, hvis du ønsker at få N-kvote til udlægget.

Ukrudtsbekæmpelse i frømarken i efteråret

Er ukrudtsbekæmpelsen i udlægsåret lykkedes godt, er der ofte intet behov for ukrudtsbekæmpelse i efteråret. Er der forekomst af store ukrudtsplanter af raps og kamille, bør det bekæmpes i september måned med:

7,5 g Express 50 SX + 0,05 l DFF + 0,15 l Contact/ha.

Ovenstående løsning til ca. 50 kr./ha kan anvendes i alm. rajgræs, ital. rajgræs, hybridrajgræs, hundegræs, rajsvingel og i strandsvingel. DFF-midlerne er godkendt til mindre anvendelse og må kun anvendes en gang pr. vækstår. Express 50 SX kan erstattes af 5 g Nuance Max 75 WG.

Græsukrudt af alm. rapgræs og vindaks kan i **forårsudlagt alm. rajgræs** behandles med 0,4 l Primera Super eller Foxtrot/ha + 0,4 l Contact i september, når græsset igen er i god vækst efter Express/DFF-behandlingen og har 3-5 blade. Ofte er der kun behov i de yderste meter, foragre og lavninger mod alm. rapgræs.

Begræns behandlingen til disse områder, da græsset påvirkes negativt af behandlingen.

Alm. rajgræs udlagt i renbestand kan behandles med 0,3 l Primera Super eller Foxtrot/ha + 0,4 l Contact i oktober mod alm. rapgræs og vindaks, hvis den foregående behandling med jordmidler ikke har virket tilfredsstillende. Primera Super og Foxtrot er godkendte til mindre anvendelse og må kun bruges en gang pr. vækstsæson.

Billede 5 En enkelt metode til at vurdere afpudsningshøjde er, at græsset skal være på højde med skosnuden og ikke lavere. (Foto: Niels Holmgaard, SAGRO.)

Forbud mod jordbearbejdning og nedvisning af stub i efteråret

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Forbud mod jordbearbejdning og nedvisning af stub i efteråret afhænger af jordtypen, ligesom der er nogle få undtagelser.

Jordbearbejdning omfatter i denne sammenhæng alle aktiviteter i marken, der har til hensigt at bearbejde jorden eller afgrødestub.

Følgende aktiviteter anses IKKE som jordbearbejdning:

Høst, presning, indsamling af halm, kalkning, tromling, overfladisk halmstrigling, der har til formål at fordele halmen jævnt på arealet, etablering og vedligeholdelse af dræn samt nedfældning af gylle på udlægsgræs efter korn eller helsæd.

Undtagelser fra reglerne er mange. Især på arealer, hvor der etableres pligtige-, husdyr- eller målrettede efterafgrøder samt alternativer til disse.

Fra høst til 1. oktober 2025 er der forbud mod jordbearbejdning og nedvisning forud for vårsæd på alle arealer. Forbuddet stopper:

Fra 1. oktober 2025

- Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord, JB 7-9.
- Nedvisning af ukrudt og spildfrø må fra 1. oktober finde sted, på arealer med forbud mod jordbearbejdning.

Fra 1. november 2025

- Slut på forbud mod jordbearbejdning på ler- og humus jord med JB 5-6 og JB 10-11.

Fra 1. februar 2026

- Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord, JB 1-4

Udbringning af flydende husdyrgødning efterår

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Muligheden for at udbringe flydende husdyrgødning om efteråret, er stærkt begrænset. Det er ikke muligt til vintersædsmarker med korn som for øvrigt også højest må tildeles 15 kg/N pr. ha i handelsgødning.

Under visse betingelser må der i perioden fra høst til 1. oktober udbringes flydende husdyrgødning:

- Etablerede, overvintrende græsmarker, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Undtagelsen omfatter dog ikke arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs.
- Arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.
- Arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller blandinger heraf forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.
- Udbringningsfristen kan forlænges indtil 15. oktober i regnfulde efterår. En eventuel forlængelse af fristen kan bl.a. ses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

I perioden fra høst til 15. oktober må der udbringes flydende organisk gødning til arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.

Krav til udbringningsteknik

Udbringning af flydende husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med de gældende regler for udbringning af

flydende husdyrgødning.

I sort jord skal der nedfældes på en sådan måde, at gyllen dækkes af jord.

- Ved nedfældning i græs, skal nedfældningsrenden kunne indeholde den udbragte mængde gylle.
 - Ved udlægning af gylle med slæbeslanger eller slæbesko skal udbringningssystemet være i kontakt med jorden.
- Husk regler for syretilsætning.

Udbringning af fast husdyrgødning efterår

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Nedenstående regler gælder for udbringning af fast husdyrgødning i efteråret.

Fast gødning må kun benyttes før etablering af græs, vintersæd og vinterraps, hvis det sås senest 1. september.

På etableret vintersæd eller før etablering af vårsæd, afhænger det af JB nr., nedenstående er listet hvornår udbringning er tilladt.

- Fra 1. november på JB 7-9
- Fra 1. december på JB 5, 6, 10 og 11
- Fra 1. februar på JB 1-4

Der er nogle få undtagelser for særlige gødningskilder:

- Fiberfraktionen skal nedbringes inden 4 timer => Reelt ikke muligt til vintersæd!
- Fast spildevandsslam må udbringes frem til 20. oktober, hvor der etableres en afgrøde efterfølgende.
- Organisk gødning med mindst 90 pct. N-udnyttelse (f.eks. Øgro) følger samme regler som handelsgødning – max 15 kg N/ha til vintersæd.

ARRANGEMENTER OG KURSER

Aktuelle arrangementer

Se mere på sagro.dk

VEJEN – Jagt og grøn trepart

Torsdag den 11. september kl. 17.00-19.00

Stavnsbjergvej 11A, 6600 Vejen

SØRVAD – Bedriftsbesøg hos Pogager Agro ApS

Torsdag den 11. september kl. 19.30-22.00

Pogager Agro ApS, Pogagervej 8, 7550 Sørvad

Flere sprøjteopfølgingskurser 2025, bl.a. Herning d.17/9

Åbent Landbrug 2025

Søndag den 21. september kl. 10.00-16.00